

1988, 22. září. – Sdělení VONS č. 801 „Represe proti Polsko-čs. solidaritě“ o zadržování aktivistů Polsko-československé solidarity Jarosława Brody, Mirosława Jasińskiego a Mieczysława Piotrowského polskými úřady na hranicích a jejich výslechu, o zadržení aktivistů Polsko-československé solidarity Petra Placáka a Mirosława Jasińskiego ve Vratislavi polskou Bezpečností a zabavení jejich publikací a o zadržení aktivistů Nezávislého mírového sdružení na hranicích při cestě na setkání se členy polské organizace Svoboda a mír.

V poslední době došlo k několika akcím orgánů čs. a polské Bezpečnosti proti stykům nezávislých aktivistů obou zemí.

Dne 3. září 1988 byl v lázních Ladek Zdrój v Kladsku zastaven osobní vůz, v němž cestovali členové Polsko-čs. solidarity Mirosław Jasinski¹, Jarosław Broda a Mieczysław Piotrowski. Polští pohraničníci provedli prohlídku vozu a osobní prohlídky cestujících, které na čtyři hodiny zadrželi. Vyslychal je příslušník polské Státní bezpečnosti, přivolaný z města Kladska. Aktivistům Polsko-čs. solidarity byly přitom odňaty různé české samizdatové publikace jako Informace o Chartě 77, Lidové noviny, Vokno a 20 ks českého bulletinu Polsko-čs. solidarity. K zadržení došlo krátce po několika hodinové diskusi na čs.-polských hranicích, jíž se zúčastnili též tři zástupci Polsko-čs. solidarity z Československa.

Dne 9. září byli v polské Vratislavi na ulici zadrženi aktivisté Polsko-čs. solidarity Petr Placák z Prahy a Mirosław Jasinski [sic] z Vratislavi. Orgány polské Bezpečnosti jim odebrali asi 120 titulů českých knih, vydaných převážně v torontském nakladatelství Josefa Škvoreckého '68 Publishers; dále šlo o publikace z Indexu v Kolíně nad Rýnem, o několik výtisků Svědectví atd. Petr Placák byl druhý den v poledne předán na hranici orgánům čs. Státní bezpečnosti, která ho převezla do Prahy a ve večerních hodinách po kratším výslechu propustila. Mirosław Jasinski [sic] byl propuštěn až 11. 9. ráno; je rozhodnut domáhat se vrácení publikací soudní cestou, neboť je jako kunsthistorik a literární vědec potřebuje ke své práci.²

Dne 10. 9. 1988 bylo u Havírova zadrženo pět aktivistů Nezávislého mírového sdružení, a to Martin Čech, Tomáš Dvořák, Jan Chudomel, Hana Marvanová a Martin Šmíd. Byli donuceni odjet svým vozem na okresní oddělení VB do Frýdku-Místku, kde byli vyslýcháni kpt. Kratochvílem a dalšími příslušníky StB z Ostravy a Olomouce; zadržovací akci řídil mjr. František Musil z Frýdku-Místku. Zadržným byly nezákonně odňaty veškeré písemnosti a tiskoviny. Po pěti hodinách byli všichni propuštěni, jejich vozidlu však bylo odňato technické osvědčení a další jízda nebyla povolena. Martina Čecha, tříadvacetiletého učitele postihla mj. v důsledku únavného výsledku srdeční slabost. Při zpáteční cestě musel být odvezen z pardubického nádraží do místní nemocnice, kde byl přijat s vysokou horečkou a srdečními potížemi.

Tato akce SNB měla zmařit plánované setkání aktivistů NMS s členy polské nezávislé organizace Wolność i Pokój (Svoboda a mír); obě hnutí mají obdobnou náplň činnosti a program a v poslední době mezi nimi dochází k častým stykům. Na hranici samotné, a to na hoře Velká Čantorije v Beskydech, byli zadrženi členové NMS Jiří Štencel z Litovle a Michal Kopal z Prahy. Při zadržení zaujal J. Štencel postoj pasivní resistance, byl vláčen po zemi před zraky členů hnutí Wolność i Pokój, kteří policejní akci pozorovali z druhé strany hranice. Polští nezávislí aktivisté byli potom pronásledováni polskými pohraničníky, podařilo se jim však utéct. Jiří Štencel a Michal Kopal byl téhož dne propuštěn na svobodu.

Při výsledku ve Frýdku-Místku uvedli příslušníci Státní bezpečnosti pěti členům NMS, že byli předvedeni a zadrženi proto, že je obava, aby nenarušili oslavy Dne horníků, které toho dne na severní Moravě probíhaly. Tento nepravdivý důvod je dalším důkazem, že policejní akce proti aktivistům nezávislých hnutí se obvykle neobejdou bez zneužívání práva a zákonů. Jestliže policejní orgány zákonem pohrdají a samy zákon porušují, má to demoralizující účinek na celou společnost.³

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 17, s. 4–5.

POZNÁMKY

- ¹ Správně Jasiński.
- ² Mirosław Jasiński byl na hranicích zadržen i v následujícím roce, konkrétně 15. 6. 1989. Viz sdělení VONS č. 1038, dokument č. 1042.
- ³ K dějinám polsko-československé solidarity viz blíže BLAŽEK, Petr – KAMIŃSKI, Łukasz – MAJEWSKI, Grzegorz: *Ponad granicemi. Historia Solidarności Polsko-Czechosłowackiej*, Wrocław 2009.